

Hvad er identitet?

Hvem er jeg?

Hvordan vil jeg karakterisere mig selv?

Hvad er særligt kendetegnende ved mig?

Dette kan være nogle af mange spørgsmål, som man kan stille sig selv, når man skal undersøge sin identitet og sætte ord på, hvem man er som person. Ifølge professor i socialpsykologi Per Schultz Jørgensen kan man tale om forskellige identitetsformer: hhv. den personlige, den sociale, den gruppestyrede og den flertydige identitet.

Den personlige identitet

Den personlige identitet kan betegnes som sammenhængen og kernen i vores identitet. Den personlige identitet har at gøre med bestemte egenskaber og selvopfattelser hos et menneske og med de sider ved os selv, som vi oplever er de samme over tid. Vi skaber bl.a. en personlig identitet ved at sætte ord på os selv, f.eks. "Jeg er sådan og sådan...", "jeg gør altid sådan...", "jeg foretrækker...", fordi jeg ved med mig selv...", osv. Vi skaber gradvist et billede af os selv eller en fortælling om os selv, der aldrig bliver helt færdig. Den personlige identitet bliver også kaldt den biografiske identitet, fordi den også handler om vores livshistorie og de oplevelser, vi har haft.

Den sociale identitet

Den sociale identitet har at gøre med vores sociale rolle. Det er her, vi kan spejle os i mennesker i vores omverden og sammenligne os med dem. Hvor ligner jeg dem? Og hvor adskiller jeg mig fra dem? Det er bl.a. her, vi kan vedligeholde og ændre vores identitet, fordi vi kan prøve forskellige roller af. Derfor har vi brug for sociale netværk, som er både støttende, bekræftende og korrigerende i forhold til vores identitet.

Den gruppestyrede identitet

Den gruppestyrede identitet er en form for "kollektiv identitet". Megen forskning af sociale grupper og deres indflydelse på den enkelte har vist, at en gruppe påvirker det enkelte medlems rolle, egenskaber og selvopfattelse, så man i de værste tilfælde næsten kan miste sin egen personlige identitet og udelukkende være "gruppens identitet". I stærke gruppeidentiteter ser man hos gruppens medlemmer ofte tegn på afviger-identitet: "Jeg er ikke som resten af samfundet". Der kan være mange forskellige baggrunde for denne følelse, f.eks. familiemæssige belastninger, sorg, stress, manglende følelse af at slå til. Forskellige former for afviger-miljøer kan være med til at opbygge en alternativ identitet hos disse mennesker og give dem et tilhørsforhold som erstatning for en svag personlig identitet.

Den flertydige identitet

Den flertydige identitet siger noget om, hvordan vi indimellem har skiftende identiteter, alt efter i hvilken social sammenhæng vi færdes. Vi er f.eks. på én måde, når vi besøger vores bedsteforældre, på en anden måde, når vi er sammen med vennerne, og en helt tredje måde, når vi er på job. Der kan være meget forskel på, hvor ekstreme skiftene mellem disse identiteter er. Én ting er almindelig tilpasning til de forskellige rammer og miljøer, man færdes i, noget andet er store skift, hvor man nærmest ændrer hele sin personlighed. I sådanne situationer kan man tale om identitetskrise; man ved ikke længere, hvad man selv står for, og hvem man er. Visse samfundsforskere mener, at den flertydige identitet er den eneste identitet, vi som moderne mennesker har, og at det er irrelevant at tale om en personlig identitet eller en kerneidentitet, for den findes ikke.

De forskellige identitetsformer er hentet hos professor i socialpsykologi Per Schultz Jørgensen i bogen: "Identitet som socialkonstruktion", Kvan, Årg. 19, nr. 54, 1999